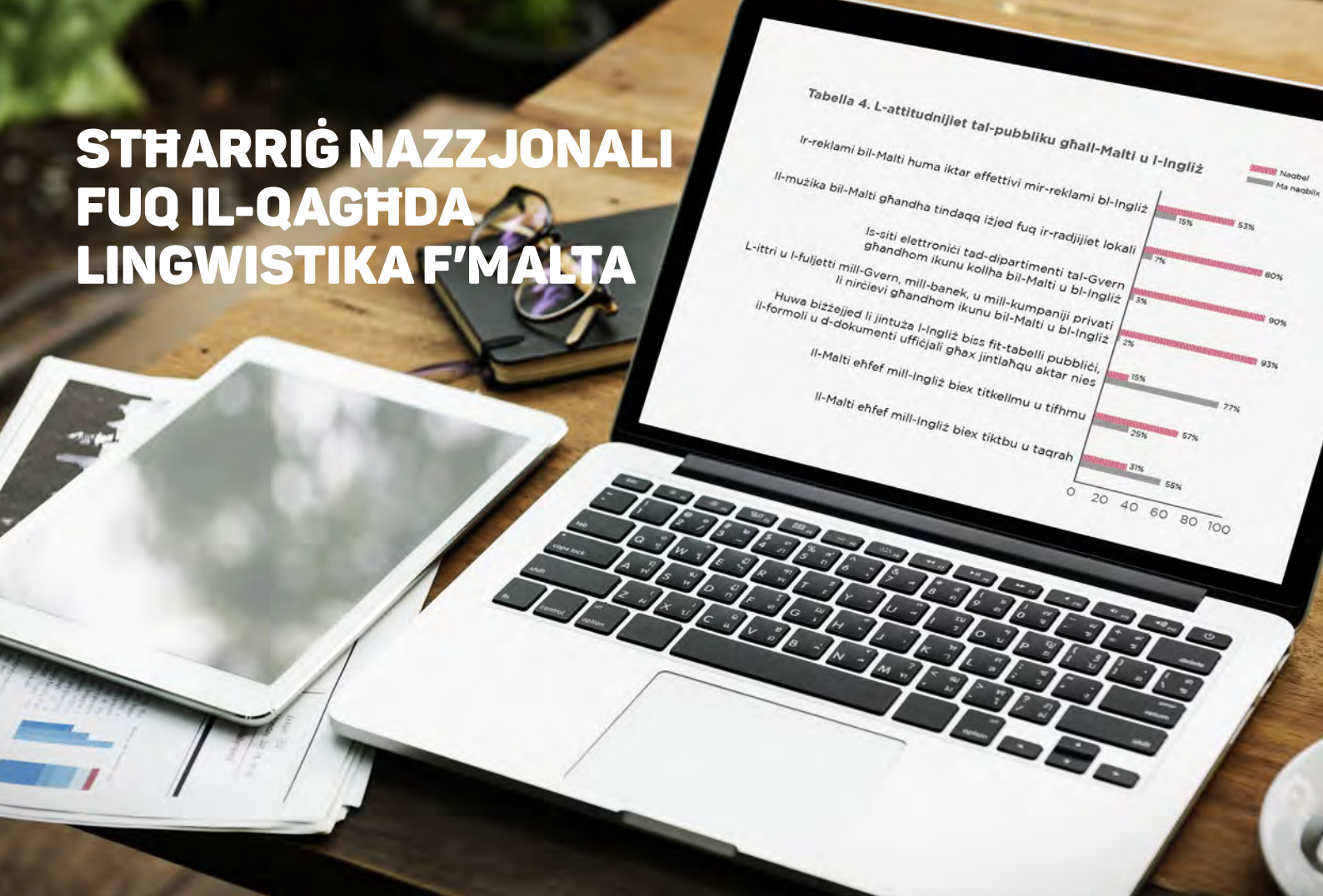

STHARRIĠ NAZZJONALI FUQ IL-QAGHDA LINGWISTIKA F'MALTA

F'DAN L-ARTIKLU NAGHTU HARSA LEJN IR-RIŻULTATI TAL-ISTHARRIĠ LI GĦAMEL IL-KUNSILL TAL-MALTI MAD-DIPARTIMENT TAL-MALTI FL- UNIVERSITÀ FUQ L-UŻU TAL-MALTI U L-INGLIŻ F'SITWAZZJONIJIET SOĊJALI DIFFERENTI

Kien ilu jinhass il-bżonn ta' riċerka empirika aġġornata fuq is-sitwazzjoni lingwistika lokali. Snin ilu saru xi studji, imma kien għadu ma sarx stharrig wiesa' li jkopri l-użu tal-lingwa f'sitwazzjonijiet differenti, mid-dar sal-post tax-xogħol, u li jistharreg ukoll il-preferenzi tal-Maltin f'kuntesti varji, bħal liema verżjoni jippreferu jaqraw meta jirċievu fuljett bilingwi, jew b'liema lingwa jsegwu l-aħbarijiet fuq l-internet u l-mezzi tal-istampa u x-xandir.

Fl-aħħar snin, is-soċjetà tagħna saret aktar kożmopolitana għaliex in-nies minn pajjiżi u kulturi

differenti zdiedu sew fostna. Hu għalhekk li ritratt riċenti jghin aktar fir-riċerka u għal għanijiet strateġiċi. Fuq bażi nazzjonali toħroġ hafna statistika regolari fuq sugġetti bħall-prezzijiet tal-propjetà, l-gholi tal-hajja, kemm ikunu marru nies iċ-ċinema, u kemm issellfu kotba mil-libreriji pubbliċi. Imma tagħrif kwantitattiv b'rabta mal-lingwa, b'xorti hażina, ma johroġ. Dan is-sugġett għadu jinhass inqas marbut mal-qasam ekonomiku, għalkemm meta nieqfu naħsbu ftit nintebhu li mhuwiex maqtugħ minnu daqskemm forsi ppreġudikati naħsbu. Kien għalhekk li l-Kunsill tal-Malti ngħaqad mad-Dipartiment tal-Malti fl-Università u kkommissjonaw stharrig mal-Uffiċċju Nazzjonali tal-Istatistika halli bejniethom jimlew dan il-vojt.

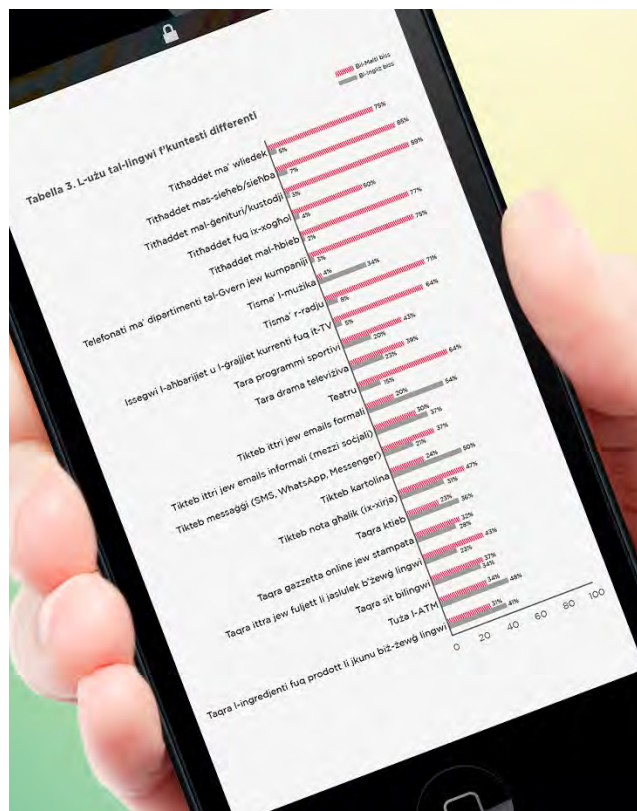
L-istharrig jinqasam f'zewġ partijiet: jibda b'indikazzjoni dwar l-użu attwali tal-lingwa f'kuntesti differenti tal-hajja u mbagħad jagħti harsa lejn l-attitudnijiet tal-pubbliku għall-Malti u l-Ingliż. Fost ir-riżultati ewlenin, qabelxejn, insibu li 97% taż-żgħażaġh u l-adulti Maltin iqisu l-Malti bħala

l-ewwel lingwa tagħhom. Din ix-xejra għolja ssegwi dak li sabu żewġ studji preċedenti (Sciriha u Vassallo fl-2001, u l-gazzetta *Malta Today* fl-2018). Tirrifletti wkoll, xi ftit jew wisq, dak li hareġ mill-istudju tal-Istat tan-Nazzjon li sar mill-Uffiċċju tal-President ta' Malta fl-2022. Johroġ ukoll li l-Malti jikkumplimenta lill-Ingliż, b'mod speċjali fil-kummerċ, fit-tagħlim, fil-komunikazzjoni u fil-ħajja ta' kuljum. Biex taħdem, biex toffri servizzi u prodotti fis-suq lokali, u biex tirnexxi fil-karriera u n-negozju tiegħek lokalment, il-Malti hu u se jibqa' importanti għall-komunikazzjoni mal-impjegaturi u mal-klijenti.

Barra minn hekk, il-Maltin jużaw l-Ingliż f'ċirkostanzi partikolari u preċiżi, imma jridu aktar informazzjoni, komunikazzjoni u divertiment bil-Malti, u mhux a skapitu tal-Ingliż. Il-Malti jidher li jintuza aktar fit-taħdit u f'kuntesti informali filwaqt li l-Ingliż jintuza ħafna fil-kitba. Din id-drawwa tista' tiġi b'bilanċjata billi jissahhu l-hiliet fil-Malti u l-Ingliż u, idealment, fit-tielet lingwa, kif tirrakkomanda l-Unjoni Ewropea. Dan għandu jkompli jsir fl-iskejjel u b'aktar riżorsi aċċessibbli, bħal gwidi tal-istil, mudelli ta' kitbiet formali, u ċekkjatur, li lkoll iżidu l-kunfidenza fil-kitba. Il-Kors fil-Qari tal-Provi bil-Malti (MQF 5) organizzat mid-Dipartiment tal-Malti fl-Università u l-Kunsill tal-Malti qed jgħin ħafna biex tiżdied il-kuxjenza halli l-Malti jinkiteb u jkun viżibbli aktar fil-pubbliku mal-Ingliż.

Il-biċċa l-kbira tal-adulti Maltin jaqblu li s-siti tal-Gvern, l-ittri u l-fuljetti li jircievu d-dar, il-formoli u d-dokumenti uffiċjali, u t-tabelli tal-binjiet u l-postijiet pubbliċi għandhom ikunu dejjem bil-Malti u bl-Ingliż. Fattur interessanti ieħor li johroġ mill-istharrig hu li l-partecipanti jqisu r-reklami bil-Malti aktar effettivi, fehma b'saħħitha li jixraq tasal għand l-aġenziji lokali tar-reklamar. Barra minn hekk, il-programmi bil-Malti huma ppreferuti ħafna aktar minn b'lingwi oħra mit-tele spettaturi u s-semmiegħa Maltin. Il-Maltin jixtiequ jisimgħu wkoll iżjed mużika bil-Malti fuq ir-radjiijiet lokali, ħaġa li saret possibbli bis-saħħa tal-għadd ġmielu ta' gruppi mużikali li qed jiktbu u jkantaw lirika bil-Malti f'generi differenti.

Importanti li din ir-riċerka tkompli, mhux biss billi dan l-istharrig jerga' jsir fi ftit snin oħra halli jiġu nnutati l-bidliet li jista' jkun hemm f'xi xejriet, imma wkoll billi jiġu studjati fatturi oħra. Fost dawn hemm

l-użu u l-preferenzi tal-lingwa fost iż-żgħar, l-għadd ta' barranin residenti fostna li qed jitgħallmu l-Malti u f'liema livell jafuh, u l-użu tad-djaletti. Li jkollna riżultati kwantitattivi aġġornati bħal dawn fuq is-sitwazzjoni lingwistika lokali, jgħinna ma nibqgħux inserrhu fuq l-impressjonijiet u l-pregudizzji, spiss żbaljati, li jista' jkollna. Il-Kunsill tal-Malti u entitajiet oħra fil-qasam edukattiv, tal-arti u l-kultura, fost l-oħrajn, ikunu jistgħu jirreferu wkoll għalihom biex ifasslu l-hidma tagħhom kif jixraq u jindirizzaw aħjar il-lakuni u n-nuqqasijiet li jistgħu jkunu qed ixekklu l-iżvilupp san ta' lsienna f'Malta stess flimkien mal-Ingliż u l-Lingwa tas-Sinjali Maltija, it-tliet ilsna uffiċjali tagħna. B'hekk ukoll inkunu nistgħu nqabblu aħjar is-sitwazzjoni tagħna ma' ta' pajjiżi b'lingwi użati minn ammont relattivament żgħir ta' kelliema bħalna.

Dan l-istharrig sar fi tmim l-2020 fuq kampjun ta' ftit aktar minn elf ruħ ta' bejn 18 u 80 sena, biċ-ċittadinanza Maltija, minn madwar Malta u Għawdex. L-istatistika tista' tvarja bi 3.1%. Skennja dan il-kodiċi għal iżjed tagħrif dwaru:

